A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE

1881. ÉV JULIUS HÓ 21. NAPJÁN

NAGY-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

NAGYVÁRAD,
NYOMATOTT HŰGEL OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1882.

A nagy-szalontai ref. egyházmegye 1881-ik év julius hó 21-ik napján Nagy-Szalontán tartott közgyülésének jegyzökönyve.

Jelenvoltak:

Nagy Dániel esperes és **Tisza Kálmán** segédgondnok elnöklete alatt

egyházi tanácsbirák:
Nagy Sándor,
Szél Kálmán,
Ferenci Gedeon,
Böszörményi Károly.

világi tanácsbirák:
Ercsei Sándor,
Fónagy László.

Szaniszló Gábor, Balog Ambrus egyházi, — dr. Kis Ferenc, Benedek László világi jegyzők. Lelkészek, tanitók s az egyházak képviselői.

Esperes, buzgó ima után, szivélyesen köszönti általában az összegyülteket, kik a beállott meleg- és munkanapokban is szakitottak időt, hogy egyházmegyei közgyülésünkben részt vegyenek. Az ily meleg és bágyasztó napokban be szoktak záratni a gyülésezési és tanácskozási termek, de épen ezen körülménynek köszönhetjük, hogy szerencsénk van nagyméltóságu Tisza Kálmán segédgondnokunkat körünkben üdvözölni, ki a vállaira nehezülő országos gondok között is édes ragaszkodással veszen részt egyházmegyénk ügyeinek intézésében.

Alig telt el három hónap azóta, hogy együtt gyülésezetünk, s a halál már is kivette áldozatait közülünk.

Magyar-homorogi lelkész Soltész Lajos, sok hányattatásai után kikötött immár ama csendes, zajtalan partokon; — geszti tanitó Kerékgyártó Mihály, s mező-gyáni tanitó Jakó Sándor is elszólittattak az élők közül; béke lebegjen hült poraik felett!

Midőn, mindezek után a jelenlevőket meleg szavakkal üdvözli: a gyülést megnyitottnak nyilvánitja.

1. sz. Olvastatott az 1881. május 2—8. napjain tartott egyházkerületi közgyülés jegyzőkönyvének 30-ik száma, melyben az egyházmegyék felhivatnak a zsinati előkészületek mielőbbi megtételére, főként a zsinati rendes és pótképviselők megválasztásának oly módu megejtésére, hogy a bevégzett eredmény f. év szept. 1-ig a központi bizottsághoz beterjeszthető legyen. Továbbá a zsinati költségből a lélekszám szerint egyházmegyénkre eső 1340 frtnak előállitása oly módon szükséges, hogy annak $^1/_3$-ad része már f. év október 1-sö napján az egyházkerületi pénztárba beadható legyen.

Egyházmegyénk a zsinati képviselők választását elrendeli, oly módon, hogy esperes ur mielőbb hivja fel az egyházakat egy egyházi és egy világi rendes-, ugyanannyi és olyan pótképviselő választására. A törvények oly módon állittassanak ki, mint az az egyházmegyei és kerületi tisztviselőkre adott szavazásnál szokott történni. A szavazatok felbontását, az eredmény megállapitását és központi bizottsághoz juttatását, netalán ujabb szavazás elrendelését, egyházmegyénk szavazatbontó bizottsága fogja eszközölni.

A zsinati költség kivetését illetőleg, az esperes által az 1881-ik évi névtárban kitüntetett lélekszám alapján összeállitott tervezet elfogadtatik és egész terjedelmében kinyomatni rendeltetik. Az egyes egyházak pedig felhivatnak, hogy a rájok eső zsinati költség egyharmadát legkésőbb f. év szept. 15-ik napjára egyházmegyei pénztárnokhoz eljuttassák; az egyes egyházak belkörü intézkedéseül hagyatván fel a rájok eső összeg előállitásának módozata.

Az egyházmegyei pénztárnok pedig megbizatik, hogy a netalán késedelmező egyházak helyett a maradvány-pénztárból a hiányt pótolja, természetesen az igy kölcsönül tekintett összegnek esedékes kamata a fizetéssel késedelmező egyházakon behajtandó.

Zsinati költség-kivetés egyházmegyénkben.

Sorszám	Egyház neve	Lelkek száma	Zsinati költség frt	kr	Sorszám	Egyház neve	Lelkek száma	Zsinati költség frt	kr
						Áthozat:	33272	665	44
	Ágya . . .	1483	29	66		K.-Pereg . .	2087	41	74
	Ant	1025	20	50	25	N.-Pereg . .	204	4	08
	Apáthi, Körösszeg	735	14	70		Remete . . .	570	11	40
	Arad	3120	62	40		M.-Sas . . .	1382	27	64
5	Árpád . . .	1171	23	42		Sarkad . . .	6747	134	94
	Bajj	828	16	56		B.-Sebes . .	268	5	36
	Belényes . .	661	13	22	30	Sonkolyos . .	274	5	48
	B.-Böszörmény	2919	58	38		Jánosfalva . .	177	3	54
	Erdőhegy . .	1917	38	34		Szakál . . .	144	2	94
10	Fenes . . .	946	18	92		N.-Szalonta .	9813	196	26
	Geszt . . .	1339	26	78		Szemlak . .	526	10	52
	E.-Gyarak . .	876	17	52	35	Szt.-leányfalva	631	12	62
	K.-Gyán . .	2025	40	50		Tamásda . .	444	8	88
	M.-Gyán . .	1688	33	76		Tárkány . .	1057	21	14
15	Gyanta . . .	1433	28	66		Nyégerfalva .	158	3	16
	M.-Gyorok . .	212	4	24		Tenke . . .	1556	31	12
	F.-Gyarmat .	1207	24	14	40	F.-Tót . . .	250	5	—
	N.-Harsány .	1075	21	50		Ugra	1628	32	56
	M.-Homorog .	891	17	82		B.-Ujlak . .	731	14	62
20	S.-Kereszttur .	1005	20	10		B.-Zerind . .	318	6	36
	Komádi . . .	4012	80	24		N.-Zerind . .	1693	33	86
	Okány . . .	2354	47	08	45	Zsadány . .	1758	35	16
	Pankota . .	350	7	—		Vadász . . .	1408	28	16
	Összeg:	33272	665	44		Összesen:	67099	1341	98

2. sz. A tiszántuli egyházkerület 31/881. számu végzésében felhiván egyházmegyénket arra, hogy a konventi

bizottság által készitett „országos ref. egyházi segély-alap“ tervezetéről véleményt adjon:

Egyházmegyénk az országos magyar ref. segély-alap létesitését a legmelegebben óhajtja ugyan, — de mert minden egyház a jelen nyomott anyagi viszonyok mellett az összetartás nehéz harcát vivja, mert a rendes évi egyházi adó behajtása is oly sok nehézséggel jár, — s e mellett egyházaink nagyobb részét az egyházmegyei és kerületi közigazgatási költségeken kivül több rendbeli u. m. főiskola-átalakitási, épitési, konventi és zsinati költségek terhelik: e czélra ujabb adónak, — a jelzett lélekszám után kivetendő 3 krajcárnak — behajtását kivihetetlennek tartja. Épen ezért és mert a lelkészi özvegyek és árvák segélyezését illetőleg az egyházmegyék a keblökben fenálló gyámintézetek által már némileg gondoskodtak, s mert azon gyámintézeti tőkék az alapitók jogsérelme nélkül e célra alig volnának minden átmeneti intézkedés nélkül felhasználhatók: egyházmegyénk a lelkészi özvegy és árva alap létesitését ez alkalommal még elhalasztandónak véli. Sőt a közsegélyezési alapot is csak oly módon hiszi létesithetőnek, ha az, az egyháztagok ujabb terheltetése nélkül előállitható.

3. sz. Az egyházkerület 62/881. számu végzésében felhivatván egyházmegyénk a „lelkészválasztási szabályok készitésével megbizott egyházkerületi küldöttség tervezetéről véleményt adni.“

E munkálatot egyházmegyénk átalában és részleteiben elfogadandónak véleményezi, azon határozott megjegyzéssel, hogy tekintet nélkül az egyházak népességére: minden egyházközségben a kettős választás legyen életbe léptetve, a közvetlen választás teljes kizárásával és pedig oly módon, hogy az az iránti kérvénynek hely se adassék.

4. sz. Elnöklő esperes kéri, hogy a néhai, jó emlékezetü Csomor János halála altal üresedésbe jött egyházi tanácsbiróság betöltését illetőleg az egyházmegye intézkedjék.

Esperes megbizatik, hogy körlevélben, záros határidő kitüzésével hivja fel az egyes egyházak elöljáróit, hogy egyházi tanácsbiróra adják be szavazataikat a szokott formaságok megtartásával. Az igy bejött szavazatokat a 3/880. sz. a. kinevezett szavazat bontó bizottság össze számlálja, az eredményt megállapitja, s arról jelentést teszen. Ha pedig első szavazás alkalmával átalános többséget senki sem nyerne: a három legtöbb szavazatot nyerőt ujabb szavazásra kijelöli s átalában intézkedik, hogy a legközelebbi egyházmegyei közgyülésre e tekintetben a bevégzett eredmény megerősités végett felterjeszthető legyen.

5. sz. Ugyancsak elnöklő esperes felhivja a közgyülés figyelmét, hogy az aug. 20 és több napjain tartandó egyházkerületi közgyülésre egyházmegyénk részéről a képviselettel valakit megbizni annyival inkább szükséges, mert ugyanakkor ref. segélyegyleti gyülés is fog tartatni.

Közfelkiáltás utján, mind az egyházkerületi, mind a ref. segélyegyleti gyülésre Szél Kálmán tanácsbiró egyházmegyénk képviselőjeül megválasztatva, felkéretik. Igazolásul részére jegyzőkönyvünk e száma kiadatni rendeltetik.

6. sz. Tárgyaltatott a f. é. áprilisi közgyülés jegyzőkönyvének 20-ik száma alatt kiküldött vizsgáló bizottság részletes jelentése Nagy Lajos erdő-gyaraki lelkész ellen emelt vádakról és panaszokról, mely panaszok szerint nevezett lelkész annyira átadta magát az ivásnak, hogy részegeskedése miatt a hivatali állásához kötött dolgokat becsületesen nem végezheti, sőt hivatalos szolgálata közben zavaros beszédei által megbotránkoztatja hallgatóit: ezek miatt állásáról elmozdittatni kérik.

Miután a részegeskedés vádja annyira bebizonyitva nincs, hogy annak alapján Nagy Lajos erdőgyaraki lelkészre az elmozditás sulyos ítéletét biztosan ki lehetne mondani, de mert emlitett lelkész hivatalos teendőinek elvégzésében, részint nagy

mérvü rövidlátósága, részint gyakori és hosszan tartó sulyos betegeskedése által gátolva van; hogy a lelkészi szolgálat és vezetés hiánya által a különben is zsenge egyház ügyei meg ne bénittassanak, s az elzülléstől lehetőleg megóvassanak: esperes megbizatik, hogy Nagy Lajos erdő-gyaraki gyengélkedő lelkész mellé egy segédlelkészt hivatalból rendeljen, kinek fizetése teljes ellátáson kivül egy évre 60 frt., — Nagy Lajos lelkész jövedelméből az egyházgondnok által első sorban teljesittessék. És ha — mi sejthető — kitünnék, hogy az oda rendelt segédlelkész az őt megillető egyszerü, de tisztességes ellátásban a gyengélkedő és zavart anyagi körülmények között élő lelkész háztartásában nem részesülhetne: ugyancsak esperes ur felhatalmaztatik, hogy Nagy Lajos lelkész terhére az egyház-gondnok utján e tekintetben is intézkedjék. Mely egyházmegyei intézkedés az egyházkerületi közgyülésre hivatalból felterjesztetik.

7. sz. Ugyanazon bizottság az erdő-gyaraki önálló tanitó-fizetést a helyi viszonyok tekintetbe vételével a következőkben javalja megállapitani:

1. 200 frt készpénz.
2. 20 köböl buza.
3. 10 köböl alj gabona.
4. 5 öl fa.
5. Stóla és lakás.

Minek fedezéseül szolgál a regale jövedelmének egy harmada — jelenleg 266 frt 66 kr. — olyan kikötéssel, hogy abból évenként 30 frt taneszközre fordittassék — a fenmaradó rész a tanitó fizetés fedezésére, — s az ezután még fedezetlenül maradt összeg, mint ez régebben is történt, egyházi adóul vettessék ki az egyház tagjaira.

Egyházmegyei közgyülésünk az eljáró bizottság előterjesztését helyben hagyva: határozattá emeli. — Az erdő-gyaraki előljáróságot pedig utasitja, hogy a beterjesztett adatokat magában foglaló fizetéslevelet szabályszerüen kiállitva, 1 frt 25 kros bélyeggel ellátva, megerősités végett az esperesi hivatal utján az egyházkerületi közgyülésre

beterjeszteni el ne mulaszsza, hogy az igy érvényre emelkedő dijlevél értelmében egy önálló rendes tanitó Erdő-Gyarakon mielőbb beállitható legyen.

8. sz. A fekete-gyarmati egyház előljárósága az egyik tanitói állomás beszüntethetését; a fiu- és leányiskola egy tanitó kezelése alatt egyesitését: engedélyezni kéri.

E kérelem, mint amely a f. év apr. 7-én tartott közgyülés jegyzőkönyvének 12. sz. a. végzésében már egyszer mint indokolatlan, és ugy egyházi, mint nevelésügyi törvényekbe ütköző, megtagadtatott: most sem teljesithető.

9. sz. Tárgyaltatott Kovács Ferenc kis-peregi volt tanitónak egyháza ellen emelt négy rendbeli követelése. Jelesül:

a) Emlitett tanitó 1879. apr. 24-én jövén el Peregről, a magyar királyi államkincstártól per utján megnyert 5 hold tanitói föld őszi maggal levén bevetve, daczára annak, hogy azt eladta, mégis az egyház a nevezett föld azon évi haszonélvezetét utódjának itélte és foglalta le.

b) A tanitói konyha bebóltozására tett költsége sem térittetett meg.

c) A házi kertben 4 db. óltványért és 400—500-ra menő finom faju szőlőtékéért utódjától semminemü kárpótlást nem kapott.

d) Tandij hátrányai sem be nem hajtattak, sem az egyház által ki nem fizettettek.

A beterjesztett iratok és vizsgálati jegyzőkönyv alapján határoztatott:

a) Miután a kisperegi egyház igazolni tudja, hogy követelést támasztó Kovács Ferenc kisperegi volt ranitó nevezett egyházban 13 évig tanitóskodott s a kérdéses földnek jövedelmét 13 éven ketesztül élvezte részint természetben, részint a peres évekről az állam által fizetett kártéritési összegben: nevezett tanitónak az őszi vetéshez for-

mált joga elesik, mert ilynemü jog csak ott áll érvényben, a belhivatalnokok szolgálatának utolsó évében, hol ők is megadták azt elődeiknek, — és igy az őszi vetéshez való jog az utolsó esztendőben kárpótlás az első év nélkülözéseért. Mi a jelen esetre nem illik és nem áll.

b) A konyha beboltozására tett költsége sem térithető meg Kovács Ferenc peregi volt tanitónak, mert már ezen boltozás előtt az egyháztanács az egyház költségére a kérdéses konyhát a volt tanitó kivánsága szerint alakitotta át. Azon kérése is elesik tehát panaszlónak, hogy engedtessék meg neki az ott felhasznált nyers anyagnak értékesitése, mert ez csak az esetben volna megadható, ha panaszló kötelezné magát, hogy a kérdés alatti konyhát olyan alakba állittatja vissza, amilyen az az ő tervei keresztülvitele előtt volt, amint azt az egyház helyesen és jogosan követeli.

c) A 4 db. oltványra nézve egyházmegyénk beruházási határozata (1876. apr. 4-iki 3-ik szám A pontja) alkalmazandó. Miután azonban a beltelken ültetett szőlőtőkék kártérités tárgyai nem lehetnek: Kovács Ferenc peregi volt tanitónak, ha utódjával barátságosan kiegyeznie nem sikerül, azok felett szabad rendelkezési jog engedtetik, azaz elviheti, eladhatja, csakhogy oly időben, tehát október és november hónapokban, mikor a kiásással utódjának tetemes kárt nem okoz.

d) A tandij hátrányokat illetőleg azonban, miután az egyház vállal szavatosságot a belhivatalnokok fizetés-leveleinek tartalmáért, miután a beterjesztett adatokból nem tünik ki, hogy vajjon a tanitó vagy az egyház mulasztása vagy hanyagsága miatt lettek-e azok behajtatlanok; sőt ahoz is könnyen kétség fér, hogy csakugyan bevehetetlenek e; ez irányban az ujabb és részletes pótvizsgálat ismét elrendeltetik s ennek foganatositásával Ferenci Gedeon tanácsbiró bizatik meg

Miután pedig az eddigi vizsgálati költségek sem fedeztettek: a dolog természete szerint azon általános gyakorlatunk jegyzőkönyvileg is kimondatik, hogy az ilyen költségeket panaszló tartozik előlegezni, a per utolsó itélete lévén illetékes a költség kérdésében is dönteni.

10. sz. Az uj bél-zerindi ref. egyház elöljársága beterjeszti, hogy a nevezett egyház uj települési helyén épitendő templom-alapra Sternthal Adolf gyulavarsándi móz. vallásu földbirtokos 25 frtot és Sternthal Salamon nagy-peéli földbirtokos 20 frtot adományozott.

Örvendetes tudomásul vétetik. Az ilyen és ehez hasonló tények önmagukban rejtik a legszebb elismerés és legméltóbb dicséret hervadhatatlan virágait.

11. sz. Pap Károly az 1881. apr. 7-iki jegyzőkönyv 53-ik számu végzése szerint Fenesről itéletileg elmozditott tanitó, — azon alapon, hogy f. év jul. 2-ikán Nagy-Kőrösön a képezdei vizsgát letette s mellékletül benyujtott bizonyitványa szerint az 1882-ik év tavaszán tartandó képesitő vizsgálatra utasittatott: egyházmegyénk valamely üresedésben levő állomására ujolag tanitóul alkalmaztatását kéri.

Miután folyamodó a tanitóságtól azért fosztatott meg, mert a képesitő vizsgát többszöri határidőre sem tette le: mig képesitő oklevelét felmutatni nem fogja, egyházmegyénkben alkalmaztatását hiába várja és kéri.

12. sz. Olvastatott a k.-apáti egyház elöljáróságának Ladányi Károly tanitó elleni panasza, s azon kérelme, hogy tőlük, mint veszekedő, türhetetlen természetü s még mindezeken felül követelődző s leirhatatlan hanyag egyén elrendeltessék és helye egy másik tanitóval töltessék be.

Miután ezen beadvány az idő rövidsége miatt sem a vádlottal nem közöltethetett, sem pedig e tárgyban rendszeres vizsgálat nem tartathatott: esperes ur megbizatik, hogy a vizsgálatot rendelje el és a körülményekhez képest intézkedjék.

13. sz. Beterjesztetett a nyégerfalvi leányegyház elöljáróságának panasza Kis Sándor tanitójuk ellen.

E tárgyban vizsgálat elrendelésével, s a körülményekhez képest intézkedéssel esperes ur megbizatik.

14. sz. Forrás József n.-harsányi fitanitó és orgonista, ki már a hetvenes években mint rendes leánytanitó volt alkalmazva ugyancsak N.-Harsányban : megerősitését és bekebeleztetését kéri.

Emlitett tanitó utasittatik, hogy az esperesi hivatal utján a legközelebbi gyülésen oklevelét és időközbeni szolgálati bizonyitványát mutassa be, mert csak annak alapján kebeleztethetik be rendes tanitóul.

15. sz. Baksai Gyula bélzerindi volt tanitó az 1879/80-ik iskolai évről tandijhátralékainak behajtását kéri.

Esperes ur megbizatik, hogy késedelmező jogos követelésének behajtását közigazgatási uton szorgalmazza.

Mindezen számokat jegyzette Balog Ambrus e. m. egyh. jegyző. — Hitelesitették N.-Szalontán, 1881. jul. 29-ik napján : Ercsei Sándor, Nagy Sándor, Szél Kálmán tanácsbirák és Szaniszló Gábor e. m. e. főjegyző.

—*—

Tárgymutató.

1. Zsinati képviselők választása elrendeltetik. A zsinati költség az egyes egyházakra lélekszám szerint kivettetik.
2. Az országos ref. segélyalap tervezete elhalasztandónak véletik.
3. A lelkészválasztási szabályok tervezete pártoltatik.
4. Az üresedésbe jött egyházi tanácsbiróság betöltése elrendeltetik.
5 Az augusztusi e. ker. és ref. segélyegyleti közgyülésre Szél Kálmán képviselőül küldetik.
6. Nagy Lajos az erdő-gyaraki lelkészségben meghagyatik, de mellé saját terhére segéd-lelkész rendeltetik.
7. Erdő-gyaraki önálló tanitó fizetéstervezete helybenhagyatik.
8. Fekete-Gyarmaton a két tanitóság egyesitése nem engedtetik meg.
9. Kovács Ferenc peregi volt tanitó követelései tárgyában itélet hozatik.
10. Sternthal Adolf és Salamon adományai a b.-zerindi templom-alap javára tudomásul vétetnek.
11. Pap Károly fenesi volt tanitó kérelmének hely nem adatik.
12. Ladányi Károly k.-apáti tanitó ellen emelt panaszok tárgyában esperes intézkedjék.
13. Kis Lajos nyégerfalvi tanitó ügyében is.
14 Forrás József n.-harsányi tanitó oklevelét s időközi bizonyitványait bemutatni tartozik.
15. Baksai Gyula b.-zerindi volt tanitó tandij-hátrány követelése közigazgatási uton behajtandó.